

رابطه ی ادراک نوجوانان از عملکرد خانواده با سازگاری آنها

محمد حسین ساقی^۱ و دکتر علیرضا رجایی^۲

هدف پژوهش حاضر، بررسی ادراک نوجوانان از عملکرد خانواده و ارتباط آن با سازگاری آنان بود. برای این منظور ۳۹۵ دانش آموز (۲۳۰ دختر و ۱۶۵ پسر) به شیوه ی در دسترس انتخاب و مورد آزمون قرار گرفتند. یافته ها نشان داد که ادراک نوجوانان از عملکردهای خانواده ارتباط معنا داری با سازگاری آنها دارد و عملکرد های خانواده می تواند سازگاری نوجوانان را پیش بینی کند.

واژه های کلیدی: عملکرد خانواده، سازگاری، نوجوانان

مقدمه

هیچ جامعه ای نمی تواند ادعای سلامت کند مگر آنکه از خانواده های سالم برخوردار باشد. خانواده، برآیند یا انعکاسی از کل جامعه است. نقش اصلی و آشکار خانواده، انتقال سینه به سینه ی ارزشها و میراث فرهنگی و اعتقادی، حفظ روابط خویشاوندی، پرورش و تربیت نسل و تامین نیازهای اساسی انسانی و بالاخره تعادل روانی و عاطفی در افراد است (نوابی نژاد، ۱۳۷۹). از سویی دیگر فرایندهای درونی افراد، پدیده های کاملاً درونی نیست بلکه تحت تاثیر عوامل بیرون است که متقابلاً بر یکدیگر اثر دارند. سیستمی که بیش از همه بر فرد موثر است و رفتارهای او را هر آن شکل می دهد، خانواده است. به طور کلی موقعیت کودک در خانواده، تعداد و جنسیت فرزندان و ترتیب تولد آنها، نحوه ی ارتباط او با همسالان یا سایر وابستگان، عوامل اقتصادی و فرهنگی، همه در شکل گیری شخصیت کودک نقش دارند (جهانگیری، ۱۳۸۳).

خانواده بعنوان کوچکترین واحد اجتماعی، اساس تشکیل جامعه و حفظ عواطف انسانی است و هر گونه نارسایی در عملکرد خانواده تاثیرات نامطلوبی در بهنجار نمودن فرزندان ایجاد می کند (ساروخانی، ۱۳۷۰). بیشترین افراد ناسازگار و مساله دار، وابسته به خانواده های آسیب دیده هستند و فرزندانی که مربوط به خانواده های پر کشمکش می باشند به سبب عدم برخورداری از آرامش

۱. کارشناس ارشد روانشناسی؛ دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت جام. saghibaiiki@yahoo.com

۲. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت جام

روانی و عدم تمرکز و آشفتگی بیشتر در معرض رفتارهای ناسازگارانه قرار دارند. سازگاری از رفتار مفید و موثر آدمی در تطبیق با محیط فیزیکی و روانی، به گونه ای است که تنها با تغییرات محیطی هم‌رنگی نکرده و به پیروی ناهشیار از آن کفایت نکند و خود نیز بتواند بر محیط تاثیر گذاشته و آن را به گونه ای مناسب تغییر دهد (بارلو^۱، ۱۹۹۲ به نقل از زارع مقدم، ۱۳۸۵). سازگاری همچنین توانایی آمیزش، انطباق، مصالحه، همکاری و کنار آمدن با خود، محیط و دیگران نیز تعریف شده است (فولادی، ۱۳۸۳). انسان سازگار کسی است که از سلامت روانی برخوردار باشد اما تغییرات فشرده و سریع، معمولاً قابلیت سازگاری فرد را به طور جدی زیر سوال می برد و در نتیجه احتمال تضاد، تعارض، استرس و سردرگمی پدید می آید (بذل، ۱۳۸۳). آنچه این شرایط را تحت تاثیر قرار می دهد فرایند ادراک فرد از عملکرد خانواده است. در این فرآیند، فرد با دریافت و تعبیر محرکها پنداشت ها و برداشت های خود را از محیط تنظیم و تفسیر می کند. پژوهش ها بیانگر تاثیر زمینه ی ادراکی در عملکرد (استین برگ^۲، ۲۰۰۰؛ مارشانت^۳، ۲۰۰۱؛ ونتزل^۴، ۱۹۹۸؛ پالسون^۵، ۱۹۹۴) است. این ادراک ها می توانند به صورت طرحواره های ناسازگار اولیه (یانگ، ۱۹۹۹) بازنمایی هایی از محیط پیرامون پدید آورند که در صورت ناخوشایندی آنها، فرد را در معرض انواع آسیب ها قرار می دهد.

پژوهش ها نشان می دهد که خانواده، موثرترین عامل محیطی در رشد و تحول شناختی کودک است و بسیاری از مشکلات کودکان از خانواده های آنها ناشی می شود (کامبرینک- گراهام^۶، ۱۹۸۹) به طوری که خانواده به عنوان یکی از محیط های موثر در سلامت جسمی و روانی فرد در نظر گرفته می شود (وود^۷، ۱۹۹۵). وجود ادراکی مبنی بر فقدان محبت، تعارض و خصومت پیوستگی (شی بر^۸ و همکاران، ۱۹۹۷؛ کار، ۱۹۹۹؛ کاشانی و همکاران، ۱۹۹۹؛ گورمن اسمیت^۹ و همکاران، ۲۰۰۰؛ یاهاو^{۱۰}، ۲۰۰۲) نقش بسیار مهمی بر سلامت روان آنها می گذارد.

در مجموع، ادراک نوجوان از خانواده اش غالباً رابطه ی مستقیم و محکمی با کارکرد روان شناختی او دارد (میلیکان^{۱۱} و همکاران، ۲۰۰۲). یافته های دیگری را نیز می توان معرفی کرد که به طور

1. Barllow

2. Steinberg

3. Marchant

4. Wentzel

5. Paulson

6. Combrink, Graham

7. Wood

8. Sheeber

9. Gorman, Smith

10. Yahav

11. Millikan

غیرمستقیم نشان دهنده ی این تاثیر است (ر ه ج. فرانکلین و هافربری^۱؛ ۲۰۰۰؛ برنشتاین^۲ و همکاران، ۱۹۹۰).

با توجه به آنچه گفته شد در این پژوهش، به دنبال بررسی رابطه ی ادراک نوجوانان از عملکرد خانواده با سازگاری آنها بوده ایم.

روش

جامعه ی آماری، نمونه و روش نمونه گیری

جامعه ی آماری در این تحقیق، دانش آموزان دبیرستانی گروه سنی ۱۶ تا ۱۹ ساله در سطح شهر مشهد در سال تحصیلی ۸۷-۸۶ بودند. از این جامعه ۳۹۵ نفر (۶۵ پسر و ۲۳۰ دختر) به شیوه ی نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای انتخاب و مورد بررسی قرار گرفتند.

ابزار

پرسشنامه ی سنجش خانواده (*FAD*): این پرسشنامه بنا بر الگوی مک مستر^۳ تدوین شده است (ثنایی، ۱۳۷۹) که شش بعد از عملکرد خانواده را تحت عنوان حل مشکل، ارتباط، نقشها، همراهی عاطفی، آمیزش عاطفی و کنترل رفتار را می سنجد و یک نمره ی عملکرد کلی خانواده بدست می دهد. به گزارش ثنایی (۱۳۷۹) این پرسشنامه در ایران بطور مکرر مورد بررسی قرار گرفته و پایایی این آزمون با توجه به ضرایب آلفای خرده مقیاسها، از ۰/۷۲ تا ۰/۹۲ گزارش شده است. در مورد اعتبار نیز این پرسشنامه تا حدی دارای اعتبار همزمان و پیش بین است (ثنایی، ۱۳۷۹). ضریب پایایی این آزمون در پژوهش حاضر با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۹ بدست آمده است.

پرسشنامه ی سازگاری دانش آموزان دبیرستانی: این پرسشنامه که توسط سینها و سینگ (۱۹۹۳) تدوین شده ۶۰ سوال دارد و دانش آموزان دبیرستانی با سازگاری خوب را از دانش آموزان ضعیف در سه حوزه ی سازگاری (عاطفی، اجتماعی، آموزشی) جدا می کند. ضریب پایایی این آزمون با دو نیمه کردن ۰/۹۵، با روش باز آزمایی ۰/۹۳ و با روش کودر ریچاردسون ۰/۹۴ بدست آمده است. اعتبار این آزمون توسط گروهی از روان شناسان مورد تایید قرار گرفته است.

4. Franklin & Hafer, bray

5. Bernstein

6. McMaster Model

یافته ها

در جدول ۱، میانگین و انحراف معیار نمره های دانش آموزان بر اساس ابعاد عملکرد خانواده و سازگاری ارایه شده است.

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار نمره های دانش آموزان بر حسب ابعاد عملکرد خانواده و سازگاری (N=۳۹۵)

متغیر	دختر		پسر		کل	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
عملکرد کلی خانواده	۲/۱۲	۰/۴۷	۲/۱۳	۰/۴۱	۲/۱۲	۰/۴۴
حل مشکل	۱/۹۸	۰/۵۳	۱/۹۸	۰/۴۷	۱/۹۸	۰/۵۱
ارتباط	۲/۰۸	۰/۴۸	۲/۱۷	۰/۴۰	۲/۱۲	۰/۴۵
نقشها	۲/۳۲	۰/۴۴	۲/۳۰	۰/۴۱	۲/۳۲	۰/۴۳
همراهی عاطفی	۲/۴۳	۰/۴۷	۲/۴۴	۰/۳۸	۲/۴۴	۰/۴۳
آمیزش عاطفی	۲/۱۹	۰/۵۵	۲/۲۹	۰/۴۸	۲/۲۳	۰/۵۲
کنترل رفتار	۲/۲۴	۰/۴۳	۲/۳۲	۰/۴۲	۲/۲۷	۰/۴۲
سازگاری	۱۸/۲۴	۷/۳۹	۲۲/۷۹	۹/۲۷	۲۰/۱۳	۸/۵۱

مشاهده ی میانگین ادراک نوجوانان از عملکرد های خانواده، نشان می دهد که تفاوت چشمگیری در ابعاد عملکرد خانواده در بین نوجوانان دختر و پسر دیده نمی شود در حالیکه سازگاری دختران و پسران با یکدیگر متفاوت است.

در جدول ۲ همبستگی ابعاد عملکرد خانواده با سازگاری ارایه شده است.

جدول ۲: ضرایب همبستگی بین ابعاد عملکرد خانواده با سازگاری

متغیر	عملکرد کلی خانواده	حل مشکل	ارتباط	نقشها	همراهی عاطفی	آمیزش عاطفی	کنترل رفتار
سازگاری	**۰/۲۹۳	**۰/۱۹۷	**۰/۲۷۸	**۰/۲۱۶	**۰/۳۱۸	**۰/۲۹۶	**۰/۲۴۲

** = همبستگی در سطح (P<0/01) معنی دار است

براساس داده های جدول ۲، ملاحظه می شود که بین ادراک نوجوانان از عملکرد کلی خانواده، حل مشکل، ارتباط، نقشها، همراهی عاطفی، آمیزش عاطفی و کنترل رفتار در خانواده با سازگاری آنها همبستگی مثبت و معنا داری وجود دارد.

در جدول ۳ میانگین نمرات دانش آموزان در ابعاد مربوط به عملکرد خانواده با سازگاری مقایسه شده است.

جدول ۳: نتایج جدول F، درمورد مقایسه ی میانگین نمرات دانش آموزان در ابعاد عملکرد خانواده و سازگاری. دختر (۲۳۰ نفر). پسر (۱۶۵ نفر). (تعداد کل = ۳۹۵ نفر).

متغیر	f (لوین)	sig	T	df	Sig	اختلاف میانگین	میانگین دختر	میانگین پسر
عملکرد کلی	۵/۷۶	۰/۰۱۷	-۰/۰۳۱	۳۹۳	۰/۹۷۵	-۱/۴۰	۲/۱۲	۲/۱۳
حل مشکل	۱/۷۱	۰/۱۹۲	-۰/۰۲۶	۳۹۳	۰/۹۷۹	-۱/۳۴	۱/۹۸	۱/۹۸
ارتباط	۹/۳۶	۰/۰۰۲	-۱/۹۸۶	۳۹۳	* ۰/۰۴۸	-۹/۰۲	۲/۰۸	۲/۱۷
نقشها	۰/۱۷	۰/۶۷۸	۰/۴۹۷	۳۹۳	۰/۶۱۹	۲/۱۷	۲/۳۲	۲/۳۰
همراهی عاطفی	۶/۹۹	۰/۰۰۹	-۰/۱۴۳	۳۹۳	۰/۸۸۷	-۶/۳۱	۲/۴۳	۲/۴۴
آمیزش عاطفی	۱/۹۹	۰/۱۵۹	-۱/۹۲۰	۳۹۲	۰/۰۵۶	-۰/۱۰	۲/۱۹	۲/۲۹
کنترل رفتار	۰/۰۰	۰/۹۴۸	-۱/۸۹۸	۳۹۳	۰/۰۵۸	-۸/۱۹	۲/۲۴	۲/۳۲
سازگاری	۱۵/۲۲	۰/۰۰۰	-۵/۳۸۲	۳۹۳	** ۰/۰۰۰	-۴/۵۱	۱۸/۲۴	۲۲/۷۶

* = در سطح (P<0/05) معنی دار است. ** = در سطح (P<0/01) معنی دار است.

با توجه به یافته های جدول ۳، مشاهده می شود که تفاوت میان ادراک نوجوانان دختر و پسر از ابعاد عملکرد خانواده (عملکرد کلی، حل مشکل، نقشها، همراهی عاطفی، آمیزش عاطفی و کنترل رفتار) تفاوت معناداری نیست ولی در مورد بعد ارتباط در خانواده، چون سطح معنا داری کمتر از (P<0/05) است و می توان گفت که بین دو گروه در این بعد، تفاوت معنا داری وجود دارد و ادراک نوجوانان دختر از ارتباط، در خانواده نسبت به پسرها بهتر است. در مورد سازگاری نیز تفاوت معناداری بین دو گروه وجود دارد و میانگین نمرات سازگاری دانش آموزان دختر و پسر تفاوت معناداری دارد.

نتایج تحلیل واریانس و مشخصه های آماری رگرسیون بین ابعاد عملکرد خانواده با سازگاری در جدول ۴، ارایه شده است.

جدول ۴. خلاصه ی مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و مشخصه های آماری رگرسیون سازگاری بر ابعاد عملکرد خانواده

شاخص	SS	df	Ms	F	P	R	R ²	SE
رگرسیون	۴۶۲۸/۵۸۴	۷	۶۶۱/۲۲۶	۱۰/۶۸۹	۰/۰۰۰	۰/۴۰۳	۰/۱۶۲	۷/۸۶۵۳
باقیمانده	۲۳۸۷۸/۸۱۰	۳۸۶	۶۱/۸۶۲					

متغیر	B	SEB	Beta	t	P
عملکرد کلی	۱/۵۸۱	۱/۳۱۲	۰/۰۸۳	۱/۲۰۶	۰/۲۲۹
حل مشکل	-۰/۳۳۰	۰/۹۶۳	-۰/۰۲۰	-۰/۳۴۳	۰/۷۳۲
ارتباط	۲/۵۲۹	۱/۰۴۱	۰/۱۳۳	۲/۴۳۰	۰/۰۱۶
نقشها	-۰/۵۳۸	۱/۱۸۷	-۰/۰۲۷	-۰/۴۵۳	۰/۶۵۰
همراهی عاطفی	۳/۶۴۲	۱/۰۷۸	۰/۱۸۵	۳/۳۷۸	۰/۰۰۱
آمیزش عاطفی	۱/۹۱۰	۰/۹۴۴	۰/۱۱۷	۲/۰۲۳	۰/۰۴۴
کنترل رفتار	۱/۴۲۷	۱/۱۵۶	۰/۰۷۱	۱/۲۳۴	۰/۲۱۸

بر اساس این نتایج، میزان F مشاهده شده معنادار است ($P < 0/01$) و ۱۶ درصد واریانس مربوط به سازگاری به وسیله ابعاد عملکرد خانواده تبیین می شود ($R^2 = 0/162$). ضرایب رگرسیون متغیرهای پیش بین نشان می دهند که ابعاد عملکرد خانواده می توانند واریانس سازگاری را به صورت معنادار تبیین کنند. ضرایب تاثیر این ابعاد، ارتباط ($Beta = ۲/۴۳۰$) و آمیزش عاطفی ($Beta = ۲/۰۲۳$) و همراهی عاطفی ($Beta = ۳/۳۷۸$) با توجه به آماره های t نشان می دهد که این ابعاد با اطمینان ۹۹٪ می توانند تغییرات مربوط به سازگاری را پیش بینی کنند.

به منظور تعیین سهم هر یک از ابعاد عملکرد خانواده (R^2) بر تغییرات مربوط به سازگاری، به طور جدا گانه، تحلیل رگرسیون گام به گام انجام شد. نتایج بدست آمده در جدول ۵ ارایه شده است. بر اساس این نتایج، همراهی عاطفی ۱۰٪ واریانس مربوط به سازگاری را به صورت معناداری تبیین می کند. اضافه کردن ابعاد ارتباط و آمیزش عاطفی به ترتیب باعث اضافه شدن ۳ و ۲٪ به واریانس

مربوط به سازگاری می شود. این نتایج نشان می دهد که همراهی عاطفی، بیشترین سهم را در تبیین تغییرات مربوط به سازگاری بر عهده دارد و ابعاد عملکرد کلی خانواده، حل مشکل و نقشها، نقشی را در این تبیین بر عهده ندارند.

جدول ۵؛ خلاصه ی نتایج رگرسیون گام به گام برای تعیین سهم هر یک از ابعاد عملکرد خانواده بر تغییرات مربوط به سازگاری به طور جداگانه.

متغیر	شاخص	R	R ²	F	P
همراهی عاطفی		۰/۳۱۸	۰/۱۰۱	۴۴/۲۱۵	۰/۰۰۰
همراهی عاطفی، ارتباط		۰/۳۶۹	۰/۱۳۶	۳۰/۸۳۲	۰/۰۰۰
همراهی عاطفی، ارتباط، آمیزش عاطفی		۰/۳۹۱	۰/۱۵۳	۲۳/۴۵۶	۰/۰۰۰

بحث و نتیجه گیری

رفتار خانواده و رابطه ی والدین نوجوان با رشد رفتاری و روانی نوجوان تطابق دارد. رفتار متضاد پدر و مادر، جدایی والدین از هم، غیبت طولانی مدت یکی از والدین، وجود جو نامساعد در خانواده، پرخاشگر بودن پدر یا مادر یا هر دو، تبعیض و بی عدالتی در مورد نوجوان، تحقیر وی و احساس ناامنی، دخالت بیش از حد در کار وی و رفتار تهدید آمیز از علل روانی- اجتماعی در بروز ناسازگاریهای نوجوانان است. در واقع والدین آزادمش، قاطع و اطمینان بخش، فرزندان مستقل مسوول و با اعتماد به نفس بار می آورند در حالی که والدین مقتدر، غیر منطقی، خود کامه و همچنین والدین سهل گیر و بی اعتنا، احساس طرد شدگی به نوجوان می دهند و گاهی خشم او را بر می انگیزند که در نهایت به ناسازگاری و حتی افسردگی می انجامد (لطفی کاشانی و وزیری، ۱۳۷۲).

در این پژوهش، رابطه ی ادراک نوجوانان از عملکرد خانواده با سازگاری آنها مورد بررسی قرار گرفت. همانگونه که دیدیم بین ادراک نوجوانان دختر و پسر از عملکرد خانواده، به غیر از موضوع ادراک ارتباط، تفاوت معنا داری وجود ندارد. هر چند پژوهش های مختلفی در این زمینه وجود دارد، این یافته با دیدگاه یانگ (۱۹۹۰) همسو است. یانگ بی آنکه به موضوع جنسیت پردازد عقیده دارد که طرحواره های ناسازگار اولیه، الگوهای هیجانی و شناختی خود- آسیب رسانی هستند که در ابتدای رشد و تحول در ذهن شکل می گیرند و در سیر زندگی تکرار می شوند. این چهارچوب مفهومی مبتنی بر ادراک است و متضمن تفاوت در دو جنس نیست و همانگونه که

یانگ معتقد است بازنمایی های دقیق از محیط پیرامون است. این بازنمایی دقیق نمی تواند مبانی متفاوت در دو جنس داشته باشد. کینتز و میلر^۱ (۱۹۹۰) هم در گزارشی از تحقیق خود بیان داشتند که نوجوانان افسرده در بسیاری از زمینه های عملکردی خانواده از جمله در ارتباط و حل مشکل دارای مشکلاتی مشابه هستند (به نقل از جهانگیری، ۱۳۸۳).

در بررسی رابطه ی بین کارایی خانواده و دینداری و سلامت روان و مقایسه ی آن بین دانشجویان دختر و پسر هم مشخص گردید که بین کارایی خانواده و دینداری با سلامت دانشجویان رابطه ی معناداری وجود دارد اما این رابطه در دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری ندارد. (جعفری صدیقی، ۱۳۸۶).

بین سازگاری نوجوانان دختر و پسر تفاوت معناداری مشاهده شد بدین معنی که دختران نوجوان، از سازگاری متوسط برخوردارند و سازگاری نوجوانان پسر، ضعیف است. همسو با این نتیجه، استولز (۱۹۴۵) در پژوهش خود دریافت کودکانی که پدران آنها معمولاً از خانه دور بودند نسبت به کودکانی که پدر آنها در منزل حضور داشت بیشتر دارای دشواری و ناسازگاری بودند. آنها دشواریهای مربوط به تغذیه داشتند، کمتر دارای استقلال بوده، ارتباطهای ضعیفتری با همکلاسی هایشان داشته و نشانه هایی از اضطراب ابراز می داشتند. پسرها بیش از دخترها به گونه ی جدی تحت تاثیر قرار گرفته بودند (به نقل از قاضی، ۱۳۶۹).

یافته های این پژوهش نشان داد که بین هر یک از ابعاد عملکرد خانواده با سازگاری، رابطه ی معناداری وجود دارد؛ یعنی عملکرد سالم خانواده ها سازگاری نوجوانان را به همراه خواهد داشت و اگر فرد احساس کند که اعضای خانواده توانایی حل مشکلات و موانع را دارند و در حل مشکلات ناتوان نیستند، سازگارتر خواهند بود، همچنین اگر نوجوان احساس کند اعضای خانواده توانایی تبادل اطلاعات را دارند افکار و احساسات خود را با یکدیگر در میان می گذارند یکدیگر را درک می کنند، تقسیم وظایف بین اعضا، عادلانه صورت می گیرد و این وظایف و نقشها به وضوح و با صراحت برای اعضا تبیین شده است و اعضای خانواده می توانند عواطف متناسب با محرکهای گوناگون را از خود بروز دهند، برای مسایل یکدیگر ارزش قایل شوند، در اجرا و حفظ استانداردهایی که خانواده برای او در نظر گرفته، متعهد و مقید می شود در نتیجه، شیوه ی سازگارتری خواهد داشت. یافته های فوق با نتایج پژوهشی گلچین (۱۳۸۱) خدایاری فرد (۱۳۸۳)

1. Kintz & Miler

حسینیان، زهرایی خدابخش (۱۳۸۴) جنانی (۱۳۸۰) فولادچنگ (۱۳۸۵) رستگاران (۱۳۷۲) دادفر طبری و امانی (۱۳۸۷) همسو است.

لارسن و مونی^۱ (۲۰۰۸) نیز سازگاری نوجوانان و ادراک آنها از رابطه با والدین و دوستان را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد نوجوانانی که از نظر کیفی، رابطه های خوبی را با والدین خود تجربه کرده بودند، سازگاری بهتری را در مقایسه با نوجوانانی که از نظر کیفی رابطه ی ناچیزی داشتند نشان می دهند. یافته های قره باغی، وفایی، اللهیاری (۱۳۸۷) مبنی بر اینکه تعارض زناشویی با نایمندی کودک در خانواده ارتباط معنی داری دارد و یافته های احمدی (۱۳۸۱) در مورد نقش عملکرد خانواده بر سلامت روان شناختی نوجوانان در کنار سایر یافته هایی که نشان می دهد خلق و خوی بچه ها و سازگاری آنها با تغییرات در سبک زندگی خانواده ارتباط دارد (شیر و جانسون^۲، ۱۹۹۲) یا اینکه درگیری ها و خشونت بین والدینی ممکن است تاثیر شدیدی بر بچه ها شامل انزوای از جامعه، اضطراب و افسردگی و نایمندی را به همراه داشته باشد (پورتس و همکاران^۳ ۱۹۹۲) و اینکه دلبستگی جوانان تحت تاثیر محیط روانی- اجتماعی و تجارب آنها در طی دوران رشد قرار می گیرد (تاناکا^۴ و همکاران، ۲۰۰۸) موید یافته های پژوهش حاضر است.

منابع

- احمدی، صدیقه. (۱۳۸۱). بررسی رابطه جو عاطفی خانواده و بحران هویت در نوجوانان کانون اصلاح تربیت شهر تهران. *پایان نامه کارشناسی ارشد*. دانشگاه تربیت معلم تهران
- بذل، معصومه. (۱۳۸۳). بررسی ارتباط مهارت حل مساله و میزان سازگاری در دانش آموزان دختر و پسر پایه دوم مقطع دبیرستان تهران. *پایان نامه کارشناسی ارشد*. تهران. دانشگاه الزهراء.
- پیکرستان، عباسعلی (۱۳۸۰). بررسی عملکرد خانواده های دارای دختر نوجوان فراری و خانواده های دارای دختر نوجوان عادی. *پایان نامه کارشناسی ارشد*. دانشگاه تربیت معلم تهران.
- ثنایی، باقر. (۱۳۷۹). مقیاسهای سنجش خانواده و ازدواج. تهران. بعثت.

1. Laursen & Mooney
2. Sheeber & Johnson
3. Portes
4. Tanaka

- جنانی، کتایون (۱۳۸۰). بررسی رابطه تعاملات درون خانواده و سلامت روان دانش آموزان پایه سوم راهنمایی شهرستان بروجرد در سال تحصیلی ۷۸-۷۹. *پایان نامه کارشناسی ارشد*. دانشگاه تربیت معلم تهران.
- جهانگیری، مالک. (۱۳۸۳). رابطه بین عملکرد خانواده و هوش هیجانی نوجوانان پایه های دوم و سوم راهنمایی شهر تهران (۸۳-۸۲). *پایان نامه کارشناسی ارشد*. دانشگاه تربیت معلم تهران.
- حسینیان، س. زهرایی، ش. خدابخشی، آ. (۱۳۸۴). مقایسه عملکرد خانواده و سلامت روانی نوجوانان فراری از خانه با نوجوانان عادی. *تازه ها و پژوهشهای مشاوره*. ۴(۱۶): ۲۵-۴۶.
- خدایاری فرد، محمد (۱۳۸۳). مقایسه ارتباط نگرش مذهبی و رابطه پدر فرزندی با سازگاری اجتماعی در فرزندان جانباز و عادی شهر تهران. *مجله روان شناسی دانشگاه تهران*. پیاپی ۳۲. صص ۳۷۲-۳۸۸.
- دادفر، م. طیری، ف. امانی، س. (۱۳۸۷). ارتباط بین عملکرد خانواده و سازگاری دانش آموزان دبیرستانی. *سومین کنگره ملی آسیب شناسی خانواده*. پژوهشکده خانواده. دانشگاه شهید بهشتی تهران.
- رستگاران، محبوبه (۱۳۷۲). بررسی تاثیر چگونگی روابط والدین بر سازگاری اجتماعی دانش آموزان پایه سوم، مدارس راهنمایی دخترانه شهر همدان. *پایان نامه کارشناسی ارشد*. دانشگاه تربیت معلم تهران.
- زارع مقدم، علی اکبر (۱۳۸۵). بررسی اثر بخشی آموزشهای شناختی- رفتاری عزت نفس بر سازگاری اجتماعی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه نیشابور. *پایان نامه کارشناسی ارشد*. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت جام.
- ساروخانی، باقر (۱۳۷۰). *درآمدی بر جامعه شناسی خانواده*، تهران: سروش.
- سینها، ای. کاپی. سینگ، آر. پی. (۱۹۹۳). *پرسشنامه سازگاری برای دانش آموزان دبیرستانی*. ترجمه ابوالفضل کرمی. مؤسسه تحقیقاتی علوم رفتاری سینا (روان تجهیز).
- فولاد چنگ، محبوبه (۱۳۸۵). نقش الگوهای خانوادگی در سازگاری نوجوانان. *فصل نامه خانواده پژوهی*. سال دوم. شماره ۷.
- فولادی، عزت اله (۱۳۸۳). *مشاوره همتایان: چشم اندازها، مفاهیم بهداشت روان و مهارتها*. چاپ سوم. تهران؛ انتشارات طلوع دانش.

- قره باغی، ف. وفایی، م. اللهیاری، ع. (۱۳۸۷). خانواده منبع استرس یا ایمنی؟. سومین کنگره ملی آسیب شناسی خانواده. پژوهشکده خانواده. دانشگاه شهید بهشتی تهران.
- گلچین، مهری (۱۳۸۱). تمایل به پرخاشگری در نوجوانان و نقش خانواده. مقاله. مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی، قزوین. شماره ۲۱.
- لطفی کاشانی، فرح و وزیری، شهرام. (۱۳۷۲). روان شناسی مرضی کودک. تهران: ارسباران.
- نوابی نژاد، شکوه (۱۳۷۹). مشاوره ازدواج و خانواده درمانی. تهران. انتشارات انجمن اولیاء و مربیان.
- Bernstein, G. A., Svingen, P. H., & Garfinkel, B. D. (1990). School phobia: Patterns of family functioning, *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 29, 24- 30.
- Carr, A. (1990). *The handbook of Child and adolescent Clinical Psychology: A Contextual approach*. New York: Routledge.
- Combrink-Graham, L. (1989). *Children in Family Context: Perspective on Treatment*. New York: Guilford Press.
- Franklin, N. B., & Hafer-bray, B. (2000). *Reaching out in family therapy*, New York: Guilford.
- Gorman-Smith, D., Tolan, P. H., Henry, D. B., & Florsheim, P. (2000). Patterns of family Functioning and adolescent outcomes among urban African American Mexican American families. *Journal of Family Psychology*, 14, 436- 457.
- Laursen, B., Mooney, S. (2008). Relationship network quality: Adolescent adjustment and perceptions of relationships with parents and friends. *American Journal of Orthopsychiatry*. Vol 78(1).47-53.
- Marchant, G. J., Paulson, S. E., & Rothlisberg, A. B. (2001). Relations of middle school students perceptions of family and school contexts with academic achievement. *Psychology in School*. 3, 8 (6).
- Millikan, E., Wamboldt, M. Z., & Bihun, J. T. (2002). Perception of the family: Personality characteristics, and adolescent internalizing symptoms. *Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 41, 1486- 1494.
- Paulson, S. E. (1994). Relations of parenting style and parental involvement with ninth- grade students achievement. *Journal of Early Adolescence* 14. (2). 250- 267.
- Portes, P. R. Howell, S. C. Brown, J. H. Eichenberger, S. Mas, C. A. (1992). Family functions and children post-divorce adjustment. *American Journal of Orthopsychiatry*. Oct1992.vol 62(4) 613-617.
- Sheeber, L. B. Johnson. H. (1992). Child temperament, maternal adjustment, and changes in family life style. *American Journal of Orthopsychiatry*. Apr1992.vol 62(2) 178-185.

- Sheeber, L., Hops, H., Alpert, A., Davis, B., & Anderws, J. (1997). Family support and conflict: Prospective relations to adolescent depression. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 25, 333- 344.
- Steinberg, S. (2000). *parent-adolescent relation intro expect presidential address at the society for research on adolecent science*. Chicago, IL.
- Tanaka, N., Hasui, C., Uji, M., Hiramura, H., Chen, Z., Shikai, N., Kitamura, T. (2008). Correlates of the categories of adolescent attachment styles :perceived rearing, family function, early life events, and personslity. *Psychiatry & Clinical Neurosciences*, 62(1) 65-74.
- Wentzel, k. R. (1998). Social Support and Adjustment in Middle School: The role of parents, teachers, and peers. *Journal of Educational Psychology*. 90, 202- 209.
- Wood, B. (1996). A developmental biopsychosocial approach to the treatment of chronic illness in children and adolescents. In R. Mikesell, D. Lusterman, and S. Mc Daniel (Eds.), *Integrating family therapy: Handbook of Family Psychology and Systems Theory* (437- 457). Washington D.C: American Psychological Association.
- Yahav, R. (2002). External and internal symptoms in children and characteristics of the family systems: A comparison of the linear and circumplex modes. *American Journal of Family Therapy*, 30, 39- 56.
- Young, J. E. (1999). *Cognitive therapy for personality disorders: A Schema-Focused Approach*, Sarasota: P. R. Press.